

2026-09-23 Nr. NV-2534

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-26-956(2), 26-958(2) TAIS-26-6711(3), 26-6713(3)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VANDENS ĮSTATYMO NR. VIII-474 3, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21 IR 25 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 12 ¹ IR 12 ² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884 21 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – PROJEKTAI)		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne	Aplinkos ministerija	Pasirenkama ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta Data iš kalendoriaus	Pasirenkama ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Grąžinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Vandens įstatymo Nr. VIII-474 3, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21 ir 25 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 12¹ ir 12² straipsniais įstatymo projektas (toliau – Vandens įstatymo projektas) parengtas siekiant pašalinti 2025-06-18 oficialiame Europos Komisijos pranešime dėl ES teisės pažeidimo procedūros Nr. INFR(2025)2028 dėl 2000-10-23 Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (toliau – direktyva 2000/60/EB), 11 str. 3 d. e p. nevisiško perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę, nurodytus trūkumus ir tobulinti teisinį reglamentavimą, susijusį su paviršinio vandens naudojimu, hidroelektrinių veikla, upių vagų reguliavimu, valymu ar gilinimu, nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimu ir kt., siekiant užtikrinti gerą vandens telkinių būklę, tvarų vandens telkinių ir (ar) jų vandens naudojimą.

Energetikos įstatymo Nr. IX-884 21 straipsnio pakeitimo projektas (toliau – Energetikos įstatymo projektas) parengtas siekiant sistemškai, kartu su Vandens įstatymo pakeitimais, spręsti hidroelektrinių keliamas aplinkosaugines problemas, užtikrinti, kad jos būtų eksploatuojamos, nepažeidžiant aplinkos apsaugą reglamentuojančių teisės aktų ir (ar) kad būtų daromas kuo mažesnis neigiamas poveikis aplinkai, siūlant įteisinti pagrindą panaikinti energetikos veiklos leidimus asmenims, išregistruotiems iš Paviršinį vandenį naudojančių asmenų sąrašo ir neturintiems galiojančios licencijos paviršiniam vandeniui naudoti.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS**Vandens įstatymo projektu sprendžiamos problemos ir uždaviniai:**

1. Siekiant Lietuvos nacionalinės teisės ir ES teisės aktų visiško suderinamumo, į Vandens įstatymą perkelti direktyvos 2000/60/EB nuostatas dėl tęstinės, periodiškai atliekamos licencijas turinčių paviršinio vandens naudotojų registracijos duomenų peržiūros, kuri leis užtikrinti, kad vandens išgavimas (paėmimas) neblogintų paviršinių vandens telkinių būklės, – prireikus taikyti aplinkosauginius apribojimus ar papildomas aplinkosaugines sąlygas. Siūloma nustatyti, kad Aplinkos apsaugos agentūra (toliau – AAA) ne rečiau kaip kartą per 6 metus peržiūri registruotų vandens naudotojų, turinčių licencijas paviršiniam vandeniui išgauti/paimti/praleisti per hidrotechninius statinius, registracijos dokumentuose pateiktą informaciją apie sunaudojamą vandens kiekį. Įvertinusi turimą informaciją (pasikeitusios hidrologinės sąlygos, vandens telkinio būklė, klimato kaitos ir kt. veiksniai), AAA nustato papildomas vandens paėmimo ir (ar) naudojimo sąlygas ar apribojimus, išregistruoja įstatyme nustatytais pagrindais arba palieka galioti registracijos metu nustatytas vandens naudojimo sąlygas.

2. Siekiant teisinio aiškumo ir administracinės naštos mažinimo ūkio subjektams – patikslinamos nuostatos dėl prievolės registruotis paviršinį vandenį naudojančių asmenų sąrašė, papildant išimtinis atvejus, kai registruotis neprivaloma (pavyzdžiui, kai sunaudojamas sąlyginai nedidelis paviršinio vandens kiekis (iki 100 m³ per parą), už kurį pagal Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymą pareiga mokėti mokesť už sunaudojamą paviršinį vandenį nenustatyta, arba vykdomos vienkartinės, trumpalaikės (ne ilgesnės kaip vienas mėnuo) ar ribotos trukmės baigtinės (ne ilgesnės kaip vieni kalendoriniai metai) veiklos, susijusios su viešuoju interesu statybos ar transporto sektoriuose (susisiekimo komunikacijų (kelių, gatvių, geležinkelių statinių) statyba, priežiūra ar tvarkymu, arba karinėmis veiklomis (karinių poligonų, karinio mokymo teritorijose).

3. Esant nepakankamam teisiniam reguliavimui, siūloma įstatymu nustatyti plūduriojančiųjų priemonių įrengimo, statymo, švartavimo ar naudojimo paviršiniuose vandens telkiniuose tvarką, taip pat pakeisti aplinkosaugines nuostatas dėl plaukiojimo vandens telkiniuose savaeigėmis ir nesavaeigėmis plaukiojimo priemonėmis, užtikrinant aiškesnį ir paprastesnį teisinį reguliavimą, atsisakant specialių išskirtinių plaukiojimo sąlygų atskiruose vandens telkiniuose, įrašytuose į aplinkos ministro tvirtinamus sąrašus. Pavyzdžiui, plaukiojant paviršiniuose vandens telkiniuose

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

prioritetas būtų skiriamas mažiausią neigiamą poveikį aplinkai darančioms nesavaeigėms plaukiojimo priemonėms ir elektros varikliais (iki 10 AG (8 kW) galingumo) varomoms priemonėms, jomis leidžiant plaukioti visuose vandens telkiniuose visus metus.

4. Siūloma suteikti įgaliojimus savivaldybių vykdomosioms institucijoms arba jų įgaliotoms savivaldybių administracijoms priimti sprendimus dėl aukšto meistriškumo sporto varžybų ir (ar) sporto renginių organizavimo ir dėl plūduriuojančiųjų priemonių įrengimo savivaldybės teritorijoje esančiuose vandens telkiniuose (abiem atvejais sprendimus suderinus su saugomų teritorijų direkcijomis, jei vandens telkinys patenka į saugomą teritoriją).

5. Siekiant optimizuoti mažųjų hidroelektrinių veiklą ir efektyviai taikyti aplinkosaugines priemones, padedančias mažinti mažųjų hidroelektrinių daromą neigiamą poveikį paviršiniams vandens telkiniams, siūloma sugriežtinti atsakomybę už padarytus aplinkosauginius pažeidimus (užfiksavus du per vienus metus padarytus aplinkosauginius pažeidimus) arba neįrengus žuvų pralaidų iki Vandens įstatyme nustatytų terminų panaikinti paviršinio vandens naudotojo licenciją ir registraciją paviršinį vandenį naudojančių asmenų sąrašė.

Įstatymo projektu taip pat siūloma atsakyti žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarkos rengimo, kadangi galiojantys įstatymai pareigą įrengti žuvų pralaidas nustato hidrotechninių statinių (užtvankų arba hidroelektrinių) savininkams ar valdytojams, eksploatuojantiems šiuos statinius ir naudojantiems valstybinius gamtos išteklius, kaip kompensacinę priemonę už aplinkai daromą neigiamą poveikį ir kompensavimo tvarkos aprašo parengimas neišspręstų žuvų pralaidų įrengimo problemų, jei nebūtų finansavimo (valstybės biudžete, patvirtintame iki 2028 m., nesuplanuoti asignavimai kompensacijoms už įrengtas žuvų pralaidas mokėti; kompensacijoms reikėtų papildomų biudžeto lėšų (ne mažiau kaip 20 mln. eurų) ir koreguoti valstybės biudžetą).

6. Siekiant tobulinti teisinį reguliavimą, siūloma papildyti kai kuriuos Vandens įstatymo straipsnius nuostatomis, nustatančiomis draudimus pažeisti upių vientisumą, vykdant statinių paviršiniuose vandens telkiniuose (pvz., vandens pralaidų) rekonstrukcijos ar priežiūros darbus, draudimą pažeisti upių savigrindą, vykdant upių valymo ar gilinimo darbus lašišinėse upėse, kuriose yra vidaus vandenų keliai; patikslinti teisinį reguliavimą dėl nepratekamų dirbtinių vandens telkinių – planuojant juos įrengti, nustatyti papildomus kriterijus (ne tik ploto, bet ir gylio) ir jų įrengimo sąlygas suderinti su atsakingomis institucijomis (Lietuvos geologijos tarnyba, saugomų teritorijų direkcijomis, savivaldybių administracijomis, atsisakant perteklinio derinimo su Aplinkos apsaugos departamentu).

7. Atlikti būtinus redakcinius pakeitimus, susijusius su naujos redakcijos Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo reikalavimais dėl kadastrų pakeitimo į registro informacines sistemas, su planavimo dokumentų klasifikavimo pagal Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymą pasikeitimais ir kt.

Energetikos įstatymo projektu siekiama, kad hidroelektrinių eksploatavimas, panaudojant valstybinius gamtos išteklius, būtų vykdomas nepažeidžiant aplinkos apsaugą reglamentuojančių įstatymų reikalavimų. Šiuo projektu siūlomas pakeitimas leistų nustatyti įstatymo pagrindą panaikinti energetikos veiklos leidimus ar licencijas, jei hidroenergetikos veikla besiverčiantys asmenys Vandens įstatyme nustatytais pagrindais būtų išregistruoti iš paviršinį vandenį naudojančių asmenų sąrašo ir panaikinta jų licencija, suteikianti teisę praleisti paviršinių vandens telkinių vandenį per hidrotechninius statinius, taip pat užtikrintų, kad asmenys, neturintys galiojančios paviršinio vandens naudojimo licencijos, negalėtų tęsti ir teisėtai vykdyti veiklos, susijusios su hidroenergetika.

PAPILDOMŲ LĖŠŲ POREIKIS ☐ Taip ☒ Ne

Įstatymo projektams įgyvendinti papildomų valstybės lėšų poreikio nėra.

ADMINISTRACINĖ NAŠTA (PRISITAIKYMO IŠLAIDOS) ☒ Taip ☐ Ne	GYVENTOJAMS	☐ Taip ☒ Ne
	ŪKIO SUBJEKTAMS	☒ Taip ☐ Ne
	VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ INSTITUCIJOMS IR ĮSTAIGOMS	☐ Taip ☒ Ne

Priimtas Įstatymo projektas turės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir verslo plėtrai. Atsižvelgiant į tai, kad įstatyme būtų atsisakoma kompensuoti ūkio subjektams už įrengtas žuvų pralaidas, padidėtų administracinė našta ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidos (18.585.000 Eur).

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS IR PROJEKTO DERINIMAS

☒ TM ☒ FM ☐ AM ☒ EIM ☒ EM ☒ KAM ☐ KM ☐ SADM ☐ SAM ☒ SM ☒ ŠMSM ☐ URM ☐ VRM ☒ ŽŪM
☐ LSA ☐ Verslo asociacijos ☐ Profesinės asociacijos ☐ Nevyriausybinių organizacijų ☐ Kita (Specialiųjų tyrimų tarnybai (STT), Vyriausybės atstovų įstaigai (VAĮ), Lietuvos savivaldybių asociacijai (LSA), Lietuvos hidroenergetikų asociacijai (LHA), Lietuvos elektrinių laivų asociacijai (LELA), Lietuvos vandens motociklų sporto federacijai (LVMSF), Žvejybos katedrų asociacijai (ŽKA), Gamtos tyrimų centrui (toliau – GTC), Aplinkos apsaugos agentūrai (AAA), Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai (VSTT), Lietuvos geologijos tarnybai (LGT), Aplinkos apsaugos departamentui (AAD).

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

Išvados gautos iš EIM, EM, FM, KAM, SUMIN, ŠMSM, TM, ŽŪM, STT, AAA, LGT, VSTT, AAD, LHA. Išvadas taip pat pateikė Vilniaus m. savivaldybės administracija, AB „Ignitis gamyba“, asociacija „Lietuvos keliai“, pastabų ir pasiūlymų darbo tvarka – Nacionalinė žemės tarnyba (toliau – NŽT), VAI, GTC.

LSA išvados nepateikė.

Be pastabų suderinta su FM, ŽŪM, STT, AAD, LELA, LVMSF, ŽKA.

Atsižvelgta į TM, EIM, EM, KAM, ŠMSM, VAI, GTC, AAA, LGT, asociacijos „Lietuvos keliai“ pastabas atsižvelgta. NŽT pasiūlymas suderintas darbo tvarka.

Argumentai, kodėl į LHA, AB „Ignitis gamyba“, VSTT, SUMIN, Vilniaus m. savivaldybės administracijos pastabas neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, pateikti derinimo pažymoje.

Su VSTT organizuoti du pasitarimai, kuriuose aptarti derinimo pažymoje nurodyti argumentai. SUMIN, AB „Ignitis gamyba“ derinimo pažymoje nurodyti argumentai suderinti darbo tvarka. LHA ir Vilniaus m. savivaldybė į darbo tvarka pateiktus derinimo pažymoje nurodytus argumentus atsakymų nepateikė.

Projektai patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2026-08-21 išvadoje Nr. NV-2205 pateiktas pastabas ir pasiūlymus bei suderinti darbo tvarka. **Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė antrinėje 2026-09-18 išvadoje Nr. NV-2471 pažymi, kad pastabų ir pasiūlymų neturi.**

PASIŪLYMAI IR KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Siūlome Projektus svarstyti tarpinstituciniame pasitarime ir Vyriausybės posėdyje.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Jurgita Gaižiūnienė

Ekonomikos politikos grupė, vyresnioji patarėja